

verliest, blijkt ten duidelijkste. Met de woorden en argumenten van X. zou een Roomsche priester zijn kerk aldus kunnen aanbevelen: over de gebeden, die de Dominicaanen, Franciscanen en Jesuïeten verdedelen, maar het beginsel van gehoorzaamheid aan den paps, 'twelk allen bijeen moet houden, om krachtig te kunnen optreden ter verdediging van groote, kerkelijke en maatschappelijke belangen, die bij versnippering van krachten met ondergang bedreigd worden. Met het oog hierop moet iedere afscheiding van de Roomsche Kerk onvoorwaardelijk afgekeurd worden.

En voorts het potsierlijk argument dat alle Irenischen aan den Staat ontleenen, alsof er een soort Staat in den Staat kon ontstaan. De vergelijking door X. tusschen de Ned. Herv. kerk en den Ned. Staat gemaakt, is wel handig, maar minder juist. Burgers kunnen gemeenlijk onder de bestaande wetten samenleven, omdat de wetten van den Staat voor een groot deel liggen buiten de sfeer van het eigenlijke geweten, terwijl iedere godsdienstige vereeniging hare werkzaamheid in hoofdzaak tot die sfeer zal bepalen.

En is het bovendien niet meermalen gebeurd — wat X. over het hoofd schijnt te zien — dat veen wel degelijk hunne rechten als Staatsburgers prijs gegeven en hun vaderland verlaten hebben, als door de staatsmacht hun geweten werd verkracht?

X. heeft voorbijgezien, dat de eendracht van redelijke en zedelijke wezens slechts op een overeenstemming in geestesrichting, in beginselen rusten kan. Door die overeenstemming, op godsdienstig gebied, ontstaat o. a. de Christelijke gemeente, en waar gemeenten zich bij elkander aansluiten, kan men spreken van een Kerk. Maar die Kerk vergete niet, dat zij slechts bestaat ter wille van de gemeenten. Zulks schijnt evenwel iedere kerk vroeg of laat te vergeten en de gemeenten en hare leden aan haar ideaal van eenheid te moeten offeren.

Deelname schijnt mij deze conclusie ook door het schrijven van X. gewettigd; laat ons — bij alle waardering van hetgeen iedere Kerk ondanks haar beginsel voor groot en goeds tot stand heeft gebracht — principieel met ieder kerkbegrip breken. Dat de godsdienst toch geen hiërarchie steunen, die zegt een levende eendracht te bedelen, maar niets dan een doodelijke en doodende eenheid kweekt.

Toch doet het onder dit alles goed aan, dat er eindelijk breking in de zwoele atmosfeer is gekomen. Men ziet nu waar de zwakke geesten huizen, die niet uit durven gaan of ze moeten strompen kunnen op gouvernementsskrakken.

En aan de werzlijke mannen van beginsel is thans de gelegenheid geboden, om te toonen, wat de kraecht van hun beginsel vermag.

KUYPER.

Voor Kinderen.
AAN VRAGERS.
Wat wordt er bedoeld met de 'kotjes' waarin de profeet Jeremia werd geworpen, zooals staat in Jeremia 37: 16.

DE WINTER.
De winter is een knappe man,
Die wit heel d'omtrak schild'ren kan;
Gelijk een bakker op 't gebak,
Stroot hij de sneeuw op boom en dak.

Een verzoek.
Aan de jongere en andere lezers is het misschien niet onnoodig te herinneren, dat al lezen zij ook zoowel dit blad en andere bladen als het tijdschrift *Excelsior*; en al wordt ook in beide door mij een en ander geschreven, men toch wel moet bedenken, dat het twee tijdschriften zijn, en de brieven enz. voor elk

zenden waar het behoort. Gaarne zal ik hetgeen de vrienden K. te O. en v. V. te A. (in Z.) wenschen, in overweging nemen, maar wat de eerste vraag is, tenzij allen meewerken, onmogelijk; en de tweede zal wel eenig geduld willen oefenen. 't Is echter beter, dat zij zich rechtstreeks richten tot het tijdschrift waarover zij spreken, en niet misschien 't een door 't ander warren.

Ingezonden Stukken.

Oprechtheid en eertlijkheid.

Voor eenige weken ontving een geëxamineerd godsdienstonderwijzer te Dordrecht van een zijner vrienden de mededeeling, dat te G. de betrekking van godsdienstonderwijzer vacant was, hem aansporende daarnaar te solliciteeren, belovende hem aan te bevelen, wijl hij met den predikant te G. in familiebetrekking stond.

De godsdienstonderwijzer volgde dien goeden raad; doch wilde zich liefst persoonlijk bij dien predikant aandienen, en schreef aan Z.Eerw. zeer beleefd hem daarvoor dag en uur te bepalen.

Door middel van genoemden vriend ontving de sollicitant van Z.Eerw. bericht, dat daarvoor nog geen gelegenheid bestond, maar dat hij later wel ontboden zou worden.

Daarop zond de godsdienstonderwijzer zijn sollicitatiebrief op, met bijvoeging van vier getuigschrijven van HH. predikanten, die hem persoonlijk kenden en van hen, bij wie hij sedert jaren als godsdienstonderwijzer werkzaam is.

En en ander droeg duidelijk blijken, dat de godsdienstonderwijzer de gereformeerde beginselen is toegedaan.

Door derde kwam hij weldra te weten van een ouderling der gemeente G., dat zijne sollicitatie achterwege gehouden werd; want reeds waren vooral voor het godsdienstonderwijs twee kerkeradsvergaderingen gehouden, waarin besloten werd, twee andere sollicitanten uit te noodigen in de Zondagsschool proeven van hunne bekwaamheid te geven.

En wat vernam de sollicitant nu later? Dat bovengenoemde ouderling den predikant had geïnterpeleerd over dien derden sollicitant; doch dat Z.Eerw. antwoordde, dat de mededeeling dier sollicitatie niet meer noodig was, wijl immers de kerkeraad in eene vorige vergadering al een godsdienstonderwijzer benoemd had; nota bene toene de tweede op uitnoodiging nog moest komen spreken. De ouderling wist er echter niets van; doch de predikant, die tevens secretaris van den kerkeraad is, las het hem uit de notulen voor, en — nu was er immers geen twijfelen aan.

De godsdienstonderwijzer te Dordrecht ontving den volgenden dag zijne stukken terug, met het volgend schrijven van den predikant der gemeente G., tevens praeses van het Classicaal bestuur van Dordrecht.

Hierbij zend ik u de van u ontvangen stukken terug met het bericht, dat gister 1) door den Kerkeraad de bedoelde benoeming is uitgebracht op den heer Van der Noide 2). Met heilbete teeken ik mij:

Uw Broeder in J. C. 1) (was get.) G. J. VAN S., Pred.
Hoe zulk eene (handelwijze te noemen in verband met de onderteekening van dit schrijven? Ufd. des. dienaar J. B. Jzn.

Dordrecht, 12 Januari 1887.

Kerkelijke Berichten.
Drietal.
NED. HERV. KERK.
Tholen: Pop te Hagstein, Klarhamer te Montfoort en Ringeling te Krumpen aan de Lek.

Tweetal.
Aan de ambachtsvrouw ter electie aangeboden.
NED. HERV. KERK.
Soetermeer-Zegwaard: J. G. Klomp te 's-Graveland en L. Wagenaar te Hoeg.

Toezegging van Beroep.
NED. HERV. KERK.
Hoek (bij ter Neuren), M. A. Rouwenhorst te Waarde.
Jaarsveld, C. Hartwigsen Jr., cand. te Utrecht.

Beropen.
NED. HERV. KERK.
Putten (op de Veluwe), I. W. H. Kalkman te Mönster.
Zierikzee, J. A. Prins te Dokkum.
Wijngaarden en Ruilrook, G. Hartwigsen, cand. bij het prov. kerkerbestuur van Groningen.
Benschop, G. Bouthoorn te Sprang.
Diemen en Watergraafsmeer, A. H. L. de Bel te Haarlingen.
De Lemmer, E. J. Homoet te Oldehoorn.
Harwenom, C. Hartwigsen Jr., cand. te Utrecht.
Aagtekker, C. Hartwigsen Jr., cand. te Utrecht.
Tholen, H. Pop te Hagstein.

Bedankt.
NED. HERV. KERK.
Zegveld en Maassluis, E. Eisma te Bennekom.
Helenaveen, F. B. Nusselder te Kooten (G. Dokkum).
Collijnsplaat (Noord-Beveland), C. Bouthoorn te Sprang.

Advertentiën.
Door Gods goedheid bevallen van een welgeschapen ZOON B. GREIDANUS geliefde Echtgenoot van J. GIETEMA.
Oosthem, 25 Jan. '87.

Heden overleed tot onze zeer diepe droefheid, onze zoo innig geliefde Man, Vader en Behuwdvader CORNELIS VAN DRIMMELEN, in den ouderdom van 59 jaar en 10 maanden. Het vaste vertrouwen, dat zijn zielewensch is vervuld, altijd bij den Heere te zijn, lenigt onze diepe smart.
Wed. S. VAN DRIMMELEN — Korteweg, Kinderen en Behuwdkinderen.
Klundert, 25 Jan. 1887. (47)

Gereformeerd Kerkelijk Congres.

Het Comité heeft de eer, ingevolge opdracht van het Congres, hiermede ter kennis van belanghebbenden te brengen:
1°. dat de Adviezen der Zakelijke Sectiën voor een ieder, die vooraf de toelatingsformule van het Congres onderteekent, bij de Moderatoren der onderscheidene Classes, alsmede bij de Correspondenten der Ringen en bij de Consulenten der afzonderlijke Kerken, ter visie zullen liggen van Dinsdag 15 Februari e. k. af;
2°. dat aan hen, die blijken het Congres te hebben bijgewoond, binnen vier en twintig uur na ontvangst van schriftelijke aanvragen, zal bericht worden wie hun Moderator, Correspondent of Consulent is;
3°. dat, naar de bedoeling van het Congres, niemand in zake de reformatie handelen mag dan onder leiding van zijn Kerkeraad of Consulent, opdat alle Independentisme strikt geweerd blijve, en alle eigenmachtige daad worde voorkomen;
4°. dat tegelijk met de Adviezen der Zakelijke Sectiën de instructien voor H.H. Moderatoren, Correspondenten en Consulenten verzonden worden;
5°. dat het antwoord op de schriftelijk achtergelaten vragen geleidelijk volgen zal;
6°. dat voor hen die in eenige Kerk, bij gemis van voorgang der Opzieners, zich geropen en verwakkerd gevoelen, om de verstrooiden te verzamelen, door het Congres dit hoofd voor de Verzamelingslijst is vastgesteld:

De ondergetekenden, alle meederjarige leden, van de Nederduitsche Gereformeerde (of Herv.) Kerk te, gedeeltelijk wel, gedeeltelijk nog niet tot het Heilige Avondmaal toegelaten, betuigen met deze onderteekening:
1°. dat zij in hunne schuld voor God liggen, naardien zij reeds zoo lang jaren liefdeloos en werkloos de brieven van de Kerke hunne Heeren hebben aangezien;
2°. dat de gehele Synodale organisatie, die, evenals de Pauselijke Kerkergering, een wesenlijke Hiërarchie is, het eeren van de Majesteit van Koning Jesus aan zijn Kerken onmogelijk maakt;
3°. dat zij, na de schrikkelijke wijze waarop de Synodale Hiërarchie in het afgelopen jaar tegen de gehoorzame belijders des Heeren is gaan worden, niet langer met hunne Kerk onder dese Hiërarchie mogen blijven,
en 4°. dat zij uit dien hoofde bereid zijn, om de Kerk des Heeren in hun woonplaats op den grondslag dierzelfde Belijdenis, waarop zij sedert de afwijping der Pauselijke Hiërarchie stond, in rechtens nog staat, naar den Woorde Gods en in Zijn kraecht nogmaals te helpen reformeeren o);

en 5°. dat het Comité alleen antwoorden kan op brieven rechtstreeks toegezonden aan het Bureau; waartoe men op het adres zette: Aan het Comité van het Congres, Keizersgracht 162, Amsterdam.

Het Comité voornoemd,
Dr. A. KUYPER, Voorzitter.
P. VAN SON, Vice-Voorzitter.
Dr. J. WOLTER, Secretaris.
W. HOVY, Theesaurier.

AMSTERDAM, 27 Januari 1887.

a) Al naar gelang dit het best uitkomt en schikt, kan men onder dit hoofd door allen op één lijst, of door velen op onderscheidene lijsten laten teekenen, of ook eindelijk een bijzet met dit hoofd aan ieder persoonlijk ter onderteekening aanbieden.

Bij J. A. WORMSER te Amsterdam verscheen:
Gereformeerd Kerkelijk Congres.
HET JUK DER TWEDE HIËRARCHIE.
Drie Referaten den 11 Januari 1887 in Frascati voorgedragen door
Dr. F. L. Rutgers,
Jhr. Mr. A. F. de Savornin Lohman
EN
Dr. A. Kuyper.
Prijs f 0.60.

Kerken-Ordening.
Opgesteld in de Nationale Synode der Gereformeerde Kerken, te zamen beroepen en gehouden binnen Dordrecht, in de jaren 1618 en 1619, met aanwijzing van hetgeen door de staatkundige gebeurtenissen sinds 1816 ophield te werken, door
Dr. A. KUYPER.
Grootte uitgave f 0.25. Goedkooppe uitgave f 0.10.

Te Breukelen te Huur
een WONING, met 3 beneden en 3 bovenslaapkamers, keuken, zolder, kelder en verdere gemakken, lieken TUIN, mooi uitzicht en alle werkdagen te zien. Te bevragen bij G. H. VAN DER WILT, te Breukelen. (46)

Is aan de Weezendrukkerij verschenen en alom te bekomen, de TWEDE Druk van:
HET HARPJE,
VERVOLG OP
DE LOFSTEM,
Twee-, Drie- en Vierstemmig Zangboekje.
DOOR
J. C. DE PUY,
Hoofdonderwijzer te Sexbierum.
P. J. MILBORN, Uitgever.
NIJMEGEN.

Uitgaven van J. A. WORMSER te Amsterdam:
De Drie Formulieren van Eenigheid,
VOOR GEMEENTELIJK GEBRUIK UITGEGEVEN
DOOR
Dr. A. KUYPER.
Prijs ingen. 35 Cent; 25 Exempl. f 8.—; 50 Exempl. f 15.—.
In stevigen Omslag met linnen rug: 45 Cent; 25 Exempl. f 10.—; 50 Exempl. f 19.—.
Dezelfde uitgave met daaraan toegevoegd:
KORT BEGRIJF DER CHRISTELIJKE RELIGIE,
uitgegeven door de Predikanten
C. A. RENIER en B. VAN SCHELVEN,
NAMENS DE
Commissie van Toezicht op het Godsdienstonderwijs
bij de Ned. Herv. Gem. te Amsterdam.
Prijs ingen. 40 Cent; 25 Exempl. f 9.25; 50 Exempl. f 17.50.
In stevigen Omslag met linnen rug: 50 Cent; 25 Exempl. f 11.25; 50 Exempl. f 21.50.

Uitgaven van J. A. WORMSER te Amsterdam:
HONIG UIT DEN ROTSTEEN,
DOOR
Dr. A. KUYPER.
TWEDE BUNDEL.
Door bemiddeling van alle Boekhandelaren te ontbieden. Prijs ingenaaid f 2.40; gebonden f 2.90.

Tot de Wet en tot de Getuigenis!

Het antwoord dat de Belijdenis der Gereformeerden geeft op de vraag: Wat is de Kerk; — welk is het ambt der geloovigen — en waaruit wordt de ware van de valsche Kerk gekend? DOOR
P. W. J. KLAARHAMER;
Predikant te Middelburg.
Prijs f 0.20.
Ter verspreiding bij getallen tot vermindering prijs.
Bovenstaande brochure zal binnen enkele dagen verschijnen en wordt na ontvangst van het bedrag direct franco toegezonden door den Uitgever
K. LE COINTRE, Middelburg.

Bij ZALSMAN te Kampen, verschijnt:
Kerkelijk Handboekje.
Bevatende de voornaamste acten der Nationale en Provinciale Synoden, alsmede de Post-Acta der Synode te Dordrecht in 1618 en 1619.
Ten dienste van Predikanten en Kerkeraden.
Prijs f 1.25.

Vrije Universiteit.

Met dankbaarheid mag ik vermelden, dat ik in het afgelopen jaar ten behoeve van het Studiefonds omstreeks f 6000 ontvangen heb. In allen opzichte voorwaar een aanmerkelijk bedrag! En dat voor ons oog en ons hart nog hooger klimt en heerlijker beteekenis heeft, omdat het ons alleen uit de hoogte en weldoende hand des Heeren beschikt is. Hij weet uit den nood der tijden nog ruimte en blijmoedigheid tot geven te zegen; Hij scheidt uit gebrek overvloed; Hij zekket honderdvoudig!

Mogen wij bij die zalige ervaring maar gedurig afleeren onze eigen som op te tellen, en onze eigen berekening te maken. Toch blijft het niet uit, als het goed is, daarbij ook gedurig aan te leeren, dat wij onzen arbeid dienen, met overrekening van kosten, opdat wij ons niet in een willekeurig deficit begeven. Bezorgd te zijn past den Christen niet; maar zorgeloos te zijn evenmin. Het is niet genoeg met sluimerens den dag af te wachten. «Ora et labora». Daarom hoop ik ook, zoo mij tijd en gelegenheid geschonken wordt, onverdroten (God geve met iverig en met meer teederheid!) de belangen van het Studiefonds bij u te bepleiten en onze behoeften u aan 't hart te leggen. Ik weet wel, er wordt steeds meer van u gevraagd, grooter offers zullen er geëischt worden, naarmate de Heere de overblijfselen van zijn tijden onder ons vervult. Maar ook weet ik, dat geven geven leert, en dat de tiende penning, om Gods wil gegeven, meer is dan een goudgulden, in den dienst der wereld ontvangen. Hebben wij niet, al wat we nog genieten mogen, om niet ontvangen? Weten wij niet overvloed te hebben, en gebrek te lijden? Is des Heeren hand verkort, dat Hij niet helpen en voorzien zal? Het kruis van Christus trekt in leven en geven gedurig door in dagelijksch sterven en zelfverloochening. Maar de kroon rijst over 't kruis. En Zijne weldadigheid en trouw zal den kruisdrager zegenen met vrede en troost.

In dank ontvangen:
Voor de Vereeniging:

Aan contributie: door den heer A. Buys te Oudewater f 10; door 't Loc. Comité, te 's-Gravenhage, van den heer B. J. 1; door den heer S. Hempenius te Berlikum f 33; door den heer A. Cuyper van G. te A. f 150; door Dr. J. Bajema te Zuidland f 15; door den heer J. Tulp te Ede f 169.50; door den heer J. Teygeler te Oldebroek; uit Elburg f 16, uit Wezep f 14, samen f 30; aan schenkingen: door Dr. J. H. F. Gangel, te Aalten, gevonden onder de collecte f 250; door 't Loc. Comité, te 's-Gravenhage, van Jhr. Mr. P. J. E. v. S. f 100, uit het buisje van den heer Velders f 2, samen f 102; door den heer D. van Pelt, te Zwijndrecht, van de kinderen der Zondagsschool f 7.16; door den heer W. Roodenburg te Vlaardinghen van D. B. f 1; van W. K. f 1 te zamen f 2; door den heer R. Fuik, te Leiden, van P. B. te Katwijk f 5; door den heer K. Teerhuis Pz. Eiland Marken, gevonden in het kerkezakje f 3.50; door Dr. C. Hattink, te Apeldoorn, van N. N. f 13.40; door Dr. E. Eisma, te Bennekom, van Mej. G. f 2.50; door Mej. J. L. ten Boekel te Amsterdam, van N. N. f 25; door den heer W. Hovy van C. G. en H. f 3; door den heer W. Boekhoven, te Sommersdijk, van N. N. te S. f 2.10; van B. te S. f 0.90; Samen f 3; door Dr. J. Hulsebos, te Zuidwolde, van N. N. te Bedum, door bemiddeling van M. f 5; door Dr. B. van Schelven van Mej. S. f 2.50.

Voor het Hospitium:
Door het Loc.-Comité te 's-Gravenhage, van Jhr. Mr. P. J. E. v. S. f 20; door mevr. J. L. ten Boekel van N. N. f 5; door Dr. J. Bajema te Zuidland, uit de catechistiebuis f 5; door Dr. H. Hoekstra te Utrecht, van P. V. f 5; van N. N. te Venendaal f 4.95; door den heer D. van Pelt te Zwijndrecht, van den heer W. Vliegterhart, namens de Halfstaatsvereen. f 4.15.

Voor de Bibliotheek:
Door het Loc.-Comité te 's-Gravenhage, van Jhr. Mr. P. J. E. v. S. f 20.

Voor het Studiefonds:
Bij Prof. Dr. A. H. de Hartog ingekomen: door het Loc. Comité te 's-Gravenhage, van Jhr. Mr. P. J. E. v. S. f 20; door HH. Diakenen der Ned. Geref. Kerk (dolerende) te Amsterdam, gecollecteerd in «De Vereeniging» van M. f 2; van X. X. f 10; door den heer D. den Hengst te D. van N. N. f 25.
S. J. SEEFAT, Penningmeester.
Lijnbaansgracht 248.

SCHOTSCH ZENDINGSKERK.
GODSDIENSTOEFNING.
Zondagmorgen, 10 uur, W. Baron VAN DOORN VAN WESTCAPELLE.
Zondagavond, 6 uur, W. Baron VAN DOORN VAN WESTCAPELLE.
Woensdagavond, 8 uur, Vergadering met de Proselieten.
Vrijdagavond, 7 uur, Vergadering met de Leden van het Kinderengootschap voor Israël.
GEDRUKT TER KON. NEDERL. STOOMDRUKKERIJ, WARMOEESTRAAT 106, AMSTERDAM.

Dit blad
Bijlagen
van dit blad
aan de AD
Inzending
kunnen vro

Dan de
ZENI

Wonder
Gereformeerde
nu toe zij
Er is di
nu den V
ge belijdt
Verloos
Het is we
dit weet?
Van waar
«Waarn
chismus it
antwoordt
leerboek:
ervoer; o
leerde; en
delaar jul
koning ec
wel dit e
Evangelie;
welk God
geopenbar
heilige Pa
kondigen,
ceremonie
ten laats
vervuld.»
Drieërle
dus afgest
tigit anti
Afgewe
drijvers,
spreekt,
de Schrif
in letters
veel sterk
men durv
in mijn b
Tegen o
hier staa
is, maar
vaste gre
alleen in
en hierin
lijke eren
bood. In
een der
Heere on
al noemt
geestelije
woord «
gevoelswi
noemen t
geijk me
ervaring i
ning» in
der zaak,
zelfs niet
ren Gods
lijke ervi
zorder c
het wegk
het eeuw
juist ond
«gevoelig
ven, kor
een «gev
gaan zier
van «ige
ter afkec
vaar, dat
vermaans
hekelijk o
gevoel t
Woord t
nen waan
ervaringe
gelingen
en het d
leus der
deren.
varing
later de
dus nog
waaruit
blijven
of huu
geestelij

Ten
onze ge
Wel lee
Schrift
hem gele
den teg
steeds s
onderwij